

pey

Završna plenarna sednica

UVODNE REČI • PORUKE • ZAVRŠNE REČI

državni i politički faktori u zemlji, a posebno Savezna vlada i republičke vlade, pristupe pripremi programa za sprovođenje integralne reforme uprave i na saveznom i na republičkim nivoima.

Kopaonička škola ponovo ukazuje da je na sektoru javne uprave veoma izraženo sve veće zaostajanje, ne samo za razvijenim zemljama, već i za državama u tranziciji koje su doskora i na tom sektoru bile daleko iza nas.

Ne postoje nikakve pravne prepreke za neodložno uvođenje ombudsmana – radi efikasnije zaštite prava građana, kontrole i ostvarivanja javne odgovornosti uprave. Ta institucija čini sastavni i neodvojivi deo svake pravne države u svetu.

Posebno se ističe značaj organizovane obuke kadrova u državnoj upravi, lokalnoj samoupravi i javnom sektoru u celini i, u tom cilju, stvaranje mreže ovlašćenih institucija koje bi se bavile organizovanom obukom upravnih kadrova i njihovom pripremom i osposobljavanjem za sprovođenje reformi uprave.

Kopaonička škola prirodnog prava smatra da posebnu odgovornost za iniciranje u pripremi programa upravnih reformi imaju resorna ministarstva, a posebno Savezno ministarstvo pravde i republička ministarstva pravde u Srbiji i Crnoj Gori. Ovi programi treba da se zasnivaju na svetskim iskustvima, zbog čega je neophodno uključivanje, odnosno vraćanje naše zemlje u članstvo međunarodnih institucija i asocijacija koje se bave pitanjima uprave, a među kojima je najznačajnije Svetsko udruženje za upravne nauke.

4. PRAVO I TEHNOLOGIJA

Dr STEVAN LILIĆ,
profesor Pravnog fakulteta u Beogradu

Uvođenjem sekcije *Pravo i tehnologija*, Kopaonička škola neposredno je uključena i u razmatranje najaktuelnijih pravnih pitanja vezanih za nezadrživ prodor informatičke tehnologije u sve pore našeg svakodnevnog pravnog života.

Jedanaest autora, u svojim radovima, u okviru ove sekcije, ukazalo je na mnogostruka i do sada neobrađena pitanja u oblastima kompjuterskog kriminala, ugovora o informacijskim uslugama, upravnog odlučivanja i upravne reforme i drugih pitanja.

Obradene su i teme »Kompjuterizacija pravnih poslova«, »Prenos pravnih informacija«, »Upotreba kompjutera u sudskoj praksi«, »Pravna zaštita integriteta informacionih kola, odnosno čipova«, »Pravni aspekti prenosa tehnologije stranog ulagača«, »Prav-

ni režim i efikasnost zaštite ličnih podataka i privatnosti lica u automatizovanim službenim evidencijama«. Konačno, centralna, aktuelna tema ove sekcije bila je usmerena na pravna pitanja vezana za *Internet*, taj fascinantni tehnološki i komunikacioni fenomen naše planetarne virtualne pravne stvarnosti.

Prezentacijom radova ostvarena je aktivna interakcija referenata sa auditorijumom, uz odgovarajuću softversku podršku i laserskim video-bimtom. Učesnici u radu sekcije *Pravo i tehnologija*, upoznati su i sa najnovijim dvojezičnim srpsko-engleskim brojem časopisa Jugoslovenskog društva za pravnu informatiku, pod nazivom »Kompjuter i pravo«, koji je posvećen, tematski, pitanjima *Interneta*.

Oblast prava i tehnologije, po svojoj sadržini je raznovrsna i dinamična. Brojna su pravna i druga pitanja (blagodeti i opasnosti) koja primena tehnologije otvara.

Ovom prilikom, učesnici sekcije *Pravo i tehnologija*, u okviru XI susreta Kopaoničke škole prirodnog prava, sa temom »Pravo i stvarnost«, ukazuju na sve prisutniju pravnu stvarnost informatičke tehnologije i *Interneta* kao njenog simbola. *Internet* je doneo mnoštvo problema, a samim tim i velike dileme koje pravo treba da reši. Njegova pojava otvorila je pukotine na moćnoj kori pravnog jezgra. Virtualna stvarnost i kibernetički prostor zahtevaju nova rešenja i izgradnju sasvim novih pravnih postulata. Njihova izgradnja neće biti laka, ni brza.

Neki razvijeni pravni sistemi uhvatili su se u koštac sa novonastalim dilemama. Mnoge međunarodne organizacije začuđujuće brzo su reagovala u identifikaciji problema. Ali, nažalost, ne i u njihovom rešavanju.

Međutim, sve to kao da nije mnogo dotaklo Jugoslaviju. To je donekle i razumljivo, jer naše pravo još nije preraslo ni klasične probleme kompjuterizacije. Nepoštovanje ovog upozorenja doneće Jugoslaviji stvarne probleme na nacionalnom, a još više i na međunarodnom planu.